

EASTERN PARTNERSHIP
CIVIL SOCIETY FORUM

WOMEN'S
COMMISSION OF
UKRAINE

OUR HOUSE

Anti-Discrimination Centre

CRIZA ȘCOLARĂ ȘI DREPTURILE COPILULUI

**Recomandări psihoterapeutice pentru profesori
și părinții elevilor ”problematici”**

după I. S. Berdișev

Funded by
the European Union

National Endowment
for Democracy

Supporting freedom around the world

Cum să recunoaștem la timp criza școlară?

- **Ce trebuie să întreprindă cadrele didactice și părinții, fără a încălca drepturile copiilor aflați în stare de criză școlară?**
- **Ce poate face în această situație medicul psihiatru-psihoterapeut?**

EASTERN PARTNERSHIP
CIVIL SOCIETY FORUM

WOMEN'S
CONSENSUS OF
UKRAINE

OUR HOUSE

Anti-Discrimination Centre

CAPITOLUL 1

DREPTUL LA CRIZA ȘCOLARĂ

Funded by
the European Union

National Endowment
for Democracy

Supporting freedom around the world

EASTERN PARTNERSHIP
CIVIL SOCIETY FORUM

WOMEN'S
CONSENSUS OF
UKRAINE

OUR HOUSE

ADC
Anti-Discrimination Centre

30
30 років незалежності України

ELEVUL AFLAT ÎN SITUAȚIE DE CRIZĂ ȘCOLARĂ ARE DREPTUL SĂ TRĂIASCĂ ACEASTĂ CRIZĂ ÎN SPAȚIILE PROPRIEI ȘCOLI

Funded by
the European Union

National Endowment
for Democracy

Supporting freedom around the world

CE ESTE CRIZA ȘCOLARĂ?

- Elevii ”problematici” prin comportamentul lor provoacă reacții ostile din partea profesorilor, colegilor de clasă și administrației școlii;
- Profesorii și administrația școlii doresc să scape de astfel de elevi;
- Părinții încep să se ”apere” de școală și sunt disperați, neînțelegând cum să procedeze;
- Colegii de clasă se îndepărtează de colegul cu un comportament inadecvat și pot folosi această situație pentru intimidare (bullying).

În toate aceste cazuri suferă copiii „problematici”.

EASTERN PARTNERSHIP
CIVIL SOCIETY FORUM

WOMEN'S
COMMITTEE OF
UKRAINE

OUR HOUSE

Anti-Discrimination Centre

30
YEARS
OF
INDEPENDENCE

Datoria pedagogilor, a părinților și specialiștilor este de a ajuta acești copii, indiferent dacă sunt „comози” sau „incomози” pentru școală

* * *

Decizia de a exclude elevul din școală se aprobă doar în interesul copilului, cu luarea în considerare a opiniei acestuia, a opiniei profesorilor, administrației școlii, dar și a specialiștilor în probleme de criză

* * *

Este inacceptabilă simpla expulzare a elevului problematic sau direcționarea spre o altă instituție de învățământ

Funded by
the European Union

National Endowment
for Democracy

Supporting freedom around the world

EASTERN PARTNERSHIP
CIVIL SOCIETY FORUM

WOMEN'S
CONSENSUS OF
UKRAINE

OUR HOUSE

Anti-Discrimination Centre

30
30 років незалежності

CAPITOLUL 2

CE ESTE CRIZĂ ȘCOLARĂ?

Funded by
the European Union

National Endowment
for Democracy

Supporting freedom around the world

EASTERN PARTNERSHIP
CIVIL SOCIETY FORUM

WOMEN'S
CONSENSUS OF
UKRAINE

OUR HOUSE

Anti-Discrimination Centre

30 AVe
ГОДИН

**CRIZA ȘCOLARĂ ESTE UN "SET"
DE PROBLEME ȘI DIFICULTĂȚI DE ADAPTARE
CARE, DIN PUNCTUL DE VEDERE
AL COPILULUI ȘI MAI APOI AL ADUȘILOR,
FACE VIAȚA ȘCOLARĂ A ELEVULUI
IMPOSIBILĂ ÎN FORMA EI ACTUALĂ**

Funded by
the European Union

National Endowment
for Democracy

Supporting freedom around the world

CUM SE MANIFESTĂ CRIZA ȘCOLARĂ?

- Neînșușirea curriculumului școlar;
- Refuzul de a asculta și a auzi profesorul;
- Comportament evident periculos;
- Diferite conflicte, inclusiv agresivitate față de colegii de clasă;
- Comunicare problematică;
- Absenteism școlar și sabotarea temelor pentru acasă;
- Nemulțumiri frecvente, lacrimi, fuga de la lecții și de la școală.

Criza școlară reprezintă reacția copilului la situația în care viața școlară anterioară nu mai este posibilă

* * *

Criza școlară este multiaspectuală și se poate manifesta prin diferite comportamente ale elevului

Părinții, profesorii și specialiștii de criză adesea percep și recunosc criza școlară în mod diferit

* * *

Diagnosticul psihologic al crizei ține de competența exclusivă a psihologilor

* * *

Psihoterapeuții și psihiatrii identifică consecințele neuropsihice ale crizelor

EASTERN PARTNERSHIP
CIVIL SOCIETY FORUM

WOMEN'S
CONSENSUS OF
UKRAINE

OUR HOUSE

Anti-Discrimination Centre

CAPITOLUL 3

CAUZELE ȘI SURSELE CRIZELOR ȘCOLARE

Funded by
the European Union

National Endowment
for Democracy

Supporting freedom around the world

POȘIBILI DECLANȘATORI AI CRIZEI

- Necorespunderea curriculumului cu capacitățile copilului;
- Senzația de incapacitate de a însuși curriculumul și reducerea stimei de sine;
- Stilul autoritar sau complicitar al dirigintelui;
- Formalismul, abordarea părtinitoare sau negativismul pedagogilor;
- Climat psihologic negativ în clasă, școală;
- Bullying din partea colegilor de clasă;
- Orice teste de verificare a cunoștințelor;
- Incapacitate de a lucra independent, de a pregăti temele;
- Frica de a fi pedepsit pentru problemele de la școală.

EASTERN PARTNERSHIP
CIVIL SOCIETY FORUM

WOMEN'S
CONSENSUS OF
UKRAINE

OUR HOUSE

ADC
Anti-Discrimination Centre

30
30 років незалежності України

**FIECARE COPIL ESTE CAPABIL SĂ OPUNĂ
REZISTENȚĂ CIRCUMSTANȚELOR NEFAVORABILE.
TOTUȘI, ÎN UNELE SITUAȚII COPIII POT SĂ ÎNFRUNTE
CHIAR ȘI CELE MAI INCREDIBILE PROVOCĂRI,
IAR ÎN ALTELE UN EVENIMENT MINOR LE POATE
AFECTA PROFUND STAREA PSIHOLOGICĂ**

Funded by
the European Union

National Endowment
for Democracy

Supporting freedom around the world

Criza școlară este un fenomen complex.
În realitate, crizele școlare „pure” sunt rar întâlnite

* * *

De regulă, criza apare pe fundal nefavorabil legat
de sănătate, familie, educație incorectă, în condițiile
unui grad redus de cultură, a lipsei de pregătire a
copilului către școală

* * *

Capacitățile copilului de a opune rezistență influențelor
negative ale școlii nu trebuie neglijate

EASTERN PARTNERSHIP
CIVIL SOCIETY FORUM

WOMEN'S
CONSORTIUM OF
UKRAINE

OUR HOUSE

Anti-Discrimination Centre

CAPITOLUL 4

ETAPELE EVOLUȚIEI ȘI NATURA CRIZELOR

Funded by
the European Union

National Endowment
for Democracy

Supporting freedom around the world

VARIANTE DE EVOLUȚIE A CRIZEI

- Criza se soluționează pozitiv pentru toți;
- Criza se soluționează pozitiv doar pentru copil, nu și pentru administrație, profesori, colegi și părinții elevului aflat în criză;
- Criza se soluționează favorabil doar pentru alți participanți la procesul educațional;
- Criză se soluționează cu efecte negative pentru toți;
- Criza se transforma într-un proces de durată.

EASTERN PARTNERSHIP
CIVIL SOCIETY FORUM

WOMEN'S
COMMITTEE OF
UKRAINE

OUR HOUSE

ADC
Anti-Discrimination Centre

30
YEARS
OF
INDEPENDENCE

**PRINCIPALUL CRTERIU DE APRECIERE A SEVERITĂȚII
CRIZEI ȘCOLARE TREBUIE SĂ FIE SENTIMENTELE
PROFUNDE ALE COPILULUI.
ESTE IMPORTANT SĂ SE ÎNȚELEAGĂ CÂT DE RĂU SE SIMTE
COPILUL CU EL ÎNSUȘI ȘI CU LUMEA DIN JUR:
S-AR PUTEA SĂ SE SIMTĂ FOARTE RĂU LA ȘCOALĂ,
DAR ÎN ACELAȘI TIMP MANIFESTĂRILE EXTERNE SĂ FIE
MINIMALE ȘI INVERS, COMPORTAMENTUL LUI ESTE TERIBIL,
IAR TRĂIRILE INTERIOARE – MINORE**

Funded by
the European Union

National Endowment
for Democracy

Supporting freedom around the world

Dinamica crizei poate fi pozitivă sau negativă și să afecteze
în mod diferit participanții la procesul educațional

* * *

Severitatea crizei școlare este determinată, în primul rând,
de atitudinea subiectivă a copilului față de aceasta, iar
în al doilea – de evaluarea ei de către pedagogi și, în final –
de indicatorii formali ai duratei și reversibilității manifestărilor
comportamentale

* * *

Noțiunea de ”comod – incomod”, cu referire la elevul
în criză, reflectă atitudinea subiectivă și părtinitoare
a profesorilor față de acesta

EASTERN PARTNERSHIP
CIVIL SOCIETY FORUM

WOMEN'S
CONSENSUS OF
UKRAINE

OUR HOUSE

Anti-Discrimination Centre

CAPITOLUL 5

IMAGINEA MICULUI TIRAN

Funded by
the European Union

National Endowment
for Democracy

Supporting freedom around the world

EASTERN PARTNERSHIP
CIVIL SOCIETY FORUM

WOMEN'S
COMMITTEE OF
UKRAINE

OUR HOUSE

Anti-Discrimination Centre

30
АВР
ГОРІВ

**CUVÂNTUL-CHEIE CARE DETERMINĂ INTENSITATEA
MUNCII PROFESORULUI ESTE RESPONSABILITATEA.
ATUNCI CÂND RESPONSABILITATEA PROFESORULUI
ÎNCEPE SĂ FIE TESTATĂ LA REZISTENȚĂ,
INTENSITATEA MUNCII SALE CREȘTE ȘI SE INCLUD
MECANISMELE DE PROTECȚIE CARE ÎNCEARCĂ
SĂ-I MENȚINĂ STAREA DE CONFORT**

Funded by
the European Union

National Endowment
for Democracy

Supporting freedom around the world

EASTERN PARTNERSHIP
CIVIL SOCIETY FORUM

WOMEN'S
COMMISSION OF
UKRAINE

OUR HOUSE

ADC
Anti-Discrimination Centre

30
30 років незалежності України

**MANIFESTĂRILE UNUI COMPORTAMENT DIFICIL LA ELEVI,
DE OBICEI, SUNT LEGATE DE O CRIZĂ ÎN DERULARE.
ESTE REGRETABIL, DAR PROBLEMELE CREATE DE
ASEMENEA COPII, ÎN MOD OBIȘNUIT, NU SUNT
PERCEPUTE DE PEDAGOGI DREPT CONSECINȚE ALE
CRIZEI. MAI DES, PROFESORII LE CALIFICĂ DREPT
HULIGANISM ȘI REZULTAT AL EDUCAȚIEI PRECARE**

Funded by
the European Union

National Endowment
for Democracy

Supporting freedom around the world

Cel mai frecvent profesorii percep comportamentul
dificil al elevilor în criză drept huliganism și rezultat
al educației precare

* * *

Pe de altă parte, manifestările „slabe, puțin vizibile și
discrete” ale crizei pot fi ignorate de către profesori și părinți

* * *

Tendința profesorilor de a reduce contactele cu copiii dificili
sau de a ignora problema reprezintă o reacție de apărare.
În acest mod ei încearcă să-și mențină confortul emoțional,
necesar pentru activitatea profesională

EASTERN PARTNERSHIP
CIVIL SOCIETY FORUM

CAPITOLUL 6

ÎMPREUNĂ AJUTĂM COPIII AFLAȚI ÎN CRIZĂ: DISTRIBUIREA RESPONSABILITĂȚILOR

Funded by
the European Union

National Endowment
for Democracy
Supporting freedom around the world

EASTERN PARTNERSHIP
CIVIL SOCIETY FORUM

WOMEN'S
COMMITTEE OF
UKRAINE

OUR HOUSE

ADC
Anti-Discrimination Centre

30
YEARS
OF INDEPENDENCE

**TOȚI PARTICIPANȚII LA ASISTENȚA ELEVULUI
ÎN CRIZĂ, ÎN MOD IDEAL, TREBUIE SĂ
ACȚIONEZE ÎN ECHIPĂ CONSOLIDATĂ.
NU ESTE SUFICIENTĂ DOAR ABORDAREA
GENERALĂ A SITUAȚIEI ACESTOR COPII.
OPUNERA DE A ACORDA ASISTENȚĂ COPIILOR
AFLAȚI ÎN CRIZĂ POATE DEPĂȘI CU MULT
INFLUENȚA POZITIVĂ ASUPRA ACESTOR COPII**

Funded by
the European Union

National Endowment
for Democracy

Supporting freedom around the world

ECHIPA

- **Elevii în situație de criză** – cel mai mult interesați în soluționarea situațiilor de criză.
- **Părinții** – fără participarea frecventă și intensivă a acestora în viața copilului, toate celelalte eforturi se dovedesc a fi lipsite de sens.
- **Profesorii** – nu au dreptul să trateze rău copilul, să-l învețe prost și să-l evalueze incorect. În același timp, nimeni nu le poate cere profesorilor o motivație profesională ideală.
- **Administrația școlii** – trebuie să se implice în situațiile de criză, să supravegheze și să sprijine profesorii săi, să nu-i abandoneze de unii singuri cu problemele lor.

- **Psihologul** – identifică criza la copil, determină originea acesteia și oferă asistență psihologică necesară în starea de criză.
- **Psihiatrul** – identifică tulburarea psihică la copiii aflați în criză, stabilește strategia de tratament și elaborează recomandări pentru tratament și profilaxie privind condițiile de viață ale copilului și alegerea traseului educațional al acestuia.
- **Medicul-psihoterapeut** – soluționează problemele legate de sănătatea mentală prin psihoterapie.
Soluția este multidisciplinaritatea! Aveți mână liberă să adaptați această recomandare la realitățile comunității, raionului în care activați. Soluțiile la crizele școlare nu țin doar de sistemul de educație sau social, sau cel de sănătate etc.

CINE TREBUIE SĂ FIE COORDONATORUL ECHIPEI?

- Coordonatorul echipei trebuie să fie un angajat al instituției de învățământ în care studiază elevul aflat în criză. De regulă, acesta este pedagogul social sau directorul adjunct pentru educație, mai rar – dirigintele elevului, psihologul sau un profesor. Modul în care coordonatorul își exercită atribuțiile depinde de preferințele și posibilitățile acestuia.
- Folosiți mecanisme deja existente. De exemplu, Instrucțiunile privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului (HG 270/2014).

Existența și amploarea crizei poate fi percepută și înțeleasă diferit de către pedagogi, părinți și specialiști

* * *

În fiecare caz toți copiii care au nevoie de asistență de criză trebuie să beneficieze de ea în școala în care își fac studiile

* * *

Toți participanții la procesul educațional și alți specialiști implicați în situația de criză acționează în limitele propriilor responsabilități și sunt organizați conform principiului muncii în echipă

EASTERN PARTNERSHIP
CIVIL SOCIETY FORUM

WOMEN'S
CONSENSUS OF
UKRAINE

OUR HOUSE

ADC
Anti-Discrimination Centre

30
AVE
ГОРОДИ

CAPITOLUL 7

POATE CRIZA ȘCOLARĂ SĂ FIE SOLUȚIONATĂ POZITIV?

Funded by
the European Union

National Endowment
for Democracy

Supporting freedom around the world

EASTERN PARTNERSHIP
CIVIL SOCIETY FORUM

WOMEN'S
CONSENSUS OF
UKRAINE

OUR HOUSE

Anti-Discrimination Centre

30
30 років незалежності України

POȘIBILITATEA SOLUȚIONĂRII POZITIVE A CRIZEI ȘCOLARE ESTE DIRECT PROPORȚIONALĂ GRADULUI DE IMPLICARE A TUTUROR PARTICIPANȚILOR ÎN ACEST PROCES

Funded by
the European Union

National Endowment
for Democracy

Supporting freedom around the world

MESAJUL PRINCIPAL PENTRU PROFESORI ȘI PĂRINȚI
SĂ NU VĂ FIE FRICĂ DE CRIZA ȘCOLARĂ,
CHIAR DACĂ ACEASTA ESTE PERCEPUTĂ
CA UN FENOMEN ANTISOCIAL!
ȚINEȚI CONT DE FAPTUL CĂ ÎN SPATELE CRIZEI
ȘCOLARE SUNT COPII DISPERAȚI, CARE
REAȚIONEAZĂ LA SITUAȚIA LOR ȘCOLARĂ!

Acest material a fost editat în limba rusă de către ADC Memorial, Belgia.
Versiunea în limba română a fost pregătită și adaptată de către AO AVE Copiii.

Ediție tradusă, adaptată și publicată de AO Asociația pentru Abilitarea Copilului și Familiei "AVE Copiii" în cadrul proiectului „Promovarea standardelor internaționale moderne pentru drepturile copilului: dezinstituționalizarea și umanizarea instituțiilor de tip închis din Belarus, Moldova și Ucraina”, cu sprijinul schemei de regrantare a Forumului Societății Civile a Parteneriatului Estic și finanțare din partea Uniunii Europene ca parte a sprijinului pentru societatea civilă din regiune.

În cadrul schemei de regrantare, Forumul Societății Civile a Parteneriatului Estic sprijină proiecte ale membrilor săi care contribuie la îndeplinirea misiunii și obiectivelor Forumului. Granturile sunt oferite organizațiilor societății civile din țările Parteneriatului Estic și UE. Domeniile cheie de sprijin sunt democrația și drepturile omului, integrarea economică, mediul și energia, contactele interpersonale, politicile sociale și de muncă.

Această publicație a fost realizată cu sprijinul financiar al Uniunii Europene.
Conținutul redat este responsabilitatea exclusivă a AO Asociația pentru Abilitarea Copilului și Familiei "AVE Copiii" și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Uniunii Europene.